

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА
УПРАВЛІННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

Т.Ф. Бірюкова

« 29 » 08 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЕЗПЕКА ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ
підготовки бакалаврів

заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія медіації і кримінології

спеціальності 054 Соціологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доц., проф. кафедри
соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

М.А. Лепський

Протокол № 1 від « 26 » 08 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

В.О. Скворець

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: vskvorets@cisr.zp.ua

Телефон: 099 649 5600

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 099 649 5600

Кафедра: соціології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Безпека від кримінальних загроз» є ознайомлення студентів зі змістом науки про безпеку від кримінальних загроз та формування вмінь досліджувати кримінальні загрози та розробляти заходи управління безпекою.

Студенти повинні оволодіти теоретико-методологічними засадами дослідження безпеки від кримінальних загроз, механізмами протидії кримінальним загрозам, видами кримінальних загроз у житті суспільства, станом безпеки як критерієм протидії кримінальним загрозам.

Навчальний курс зорієнтований на розуміння впливу кримінологічних аспектів на формування безпеки у процесах соціальної взаємодії.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Загальна соціологічна теорія», «Соціальна структура суспільства», «Методи збору соціологічної інформації», «Соціологічний аналіз документів», «Соціальні технології» і «Соціальне прогнозування», а також із таким компонентом навчальної діяльності як навчальна практика.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	5-й	5-й
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	4 год.
Семінарські заняття	8 год.	4 год.
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	68 год.	82 год.
Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: 3 особисті – понеділок, з 15:00 до 16:00, IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: vskvorets@cisr.zp.ua	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12730	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК08. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. СК1. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій. СК13. Здатність використовувати понятійний апарат та методологічний інструментарій соціології для дослідження управлінських, політичних та комунікативних процесів в гармонізації суспільства, розвитку соціологічної та правової свідомості, запобігання криміналізації суспільства, створення систем залучення молоді та всіх громадян до сталого розвитку, подолання насильства у різних соціальних відносинах, обігу кримінальних технологій (торгівлі людьми, корупції, бандитизму тощо), у вирішенні складних, інтенсивних та різномасштабних конфліктів та професіоналізації медіаторів в українському суспільстві.	Опрацювання першоджерел; опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle; написання есе.
ЗН17. Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій різних соціальних груп.	Дискусія; написання есе; практичне завдання
РН19. Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодій різних соціальних груп.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження безпеки від кримінальних загроз

Вступ до курсу «Безпека від кримінальних загроз»

Актуальність соціально-кримінологічних досліджень. Кризовий стан суспільства. Соціальні хвороби. Соціальна діагностика, соціальна терапія, соціальна хірургія. Процес криміналізації суспільства. Суспільство і кримінальні структури в контексті суспільного відтворення. Особа і кримінальні групи. Кримінальна поведінка, кримінальні відносини. Об'єкт соціально-кримінальних досліджень. Предмет соціально-кримінальних досліджень. Комплексний характер методологічного інструментарію дослідження кримінального світу.

Кримінал, бізнес і держава в пострадянській Україні

Трансформація українського суспільства. Баланс соціального відтворення і трансформації. Сутність і призначення держави. Соціальні зміни в пострадянській Україні. Роль бізнесу в процесах трансформації. Суб'єкти первинного накопичення капіталу. Вплив корупції на життя суспільства. Роль криміналу в трансформації суспільства. Формування «тіньової економіки». Дослідження кримінального світу в пострадянській Україні (С. Кузін «Донецька мафія», А. Кочкіна «Кримський гамбіт»). Деградація правоохоронних органів. Кардинальна зміна співвідношення впливу держави, бізнесу і криміналу на соціальне управління в пострадянській Україні.

Теоретичні уявлення про соціогенез і криміногенез

Біблійна версія соціогенезу і криміногенезу. Природничо-науковий погляд на соціогенез і криміногенез (еволюційна теорія). Концепція природженого злочинця (Ч. Ломброзо). Матеріалістична версія прабатьківського гріха (З. Фройд). Метафізичні версії. Уявлення Ф. Ніцше про злочин. Анти-теорія людини (Маркіз де Сад). Марксистське трактування криміногенезу. Соціологічні версії соціогенезу та криміногенезу. Погляди Л. Гумпловича на злочин як соціальне явище. Соціогенез і криміногенез у поглядах М. Ковалевського і П. Сорокіна. Погляди Е. Дюркгейма на злочинність.

Змістовий модуль 2. Механізми протидії кримінальним загрозам

Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам

Зміст поняття «мораль». Етика – теорія моралі. Зміст понять: добро, зло, честь, совість, обов'язок, соціальна справедливість, свобода, відповідальність, щастя, смисл життя. Мораль – регулятор суспільних відносин. Підстави моралі: традиції, звичаї і обряди; громадська думка; свідомість особистості. Моральна свідомість. Моральна норма. Моральна оцінка. Основні функції моралі: гуманізуюча, регулятивна, виховна, пізнавальна, комунікативна.

Право як засіб протидії кримінальним загрозам

Зміст поняття «право». Основні ознаки права. Основні функції права. Роль права у житті суспільства. Відмінності моралі та права. Роль права у функціонуванні соціального порядку. Кримінальне право. Кримінальний кодекс України. Злочин. Кримінальні правопорушення. Кримінальний проступок. Види кримінальних покарань. Правова свідомість.

Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам

Зміст поняття «держава». Основні ознаки держави. Основні функції держави. Роль держави у впорядкуванні життя суспільства. Основні теорії походження держави. Теократична теорія. Космологічна теорія. Патріархальна теорія. Завойовницька теорія. Соціально-економічна теорія. Психологічна теорія. Харизматична теорія. Державна влада і кримінал. Здатність державної влади протистояти криміналу. Здатність криміналу впливати на державну владу. Шляхи і засоби протидії державної влади процесу криміналізації суспільства.

Освіта та виховання у протидії криміналізації соціуму

Наукові підходи в дослідженні криміналізації. Кримінально-правовий підхід у дослідженні криміналізації. Соціолого-правовий підхід у вивченні криміналізації. Соціологічний підхід у дослідженні криміналізації соціуму. Роль освіти в житті людини і суспільства. Зміст поняття «освіта». Основні функції освіти. Вплив освіти на соціалізацію людини. Освіта як соціальний інститут. Виховання як фактор соціалізації і протидії криміналізації. Зміст поняття «виховання». Два підходи до розуміння соціальної ролі виховання. Види виховання. Громадянська освіта.

Змістовий модуль 3. Види кримінальних загроз у житті суспільства

Кримінальні загрози в економічній сфері

Зміст поняття «економіка». Економічна діяльність. Економічна система. Економічні процеси. Економічні відносини. Економічна криза. Поняття власності. Соціально-економічні формації – моделі соціальної організації суспільства. Типи соціально-економічних систем. Ринкова економіка. Одержавлена економіка. Змішана економіка. Шляхи розвитку суспільства в сучасному світі. Економіка як об'єкт і засіб впливу кримінальних елементів. Основні види кримінальних загроз в економічній сфері. Зв'язки бізнесу і криміналу. Загрози в економічній сфері. Рекет. Рейдерство. Тіньова економіка.

Кримінальні загрози в політичній сфері

Зміст поняття «політика». Поняття влади. Види влади. Політична діяльність. Політична система суспільства та її складові. Політичні процеси. Політичні відносини. Політична криза. Роль державної влади у функціонуванні соціального порядку. Кримінал і влада. Вплив влади на кримінал і криміналу на владу. Корупція. Лобізм. Криміналізації органів державної влади та правоохоронних органів. Зв'язки влади і криміналу. Загрози суспільній, національній та державній безпеці.

Кримінальні загрози особі людини і засоби протистояння їм

Права людини як об'єкт кримінальних посягань. Зміст поняття «права людини». Основні види прав людини. Громадянські (особисті) права. Політичні права. Соціально-економічні права. Обов'язки громадянина. Взаємозв'язок прав і обов'язків. Механізми забезпечення прав людини. Кримінальний кодекс України. Кримінально-процесуальний кодекс України. Цивільний кодекс України. Цивільний процесуальний кодекс України. Господарський кодекс України. Господарський процесуальний кодекс України. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Кримінальні загрози в соціальній та соціокультурній сфері життя суспільства

Соціальна держава. Соціальна політика. Суспільне відтворення. Соціальна справедливість. Соціальна структура суспільства. Соціальна стратифікація суспільства. Класи і соціальні групи. Соціально-трудові відносини. Праця і капітал. Проблема соціального відчуження. Соціальний паразитизм. Соціальні конфлікти. Класова боротьба. Соціальний розвиток та соціальна деградація. Соціальна та гуманітарні технології маніпулювання свідомістю. Засоби інформаційно-психологічного впливу на людину.

Змістовий модуль 4. Стан безпеки – критерій протидії кримінальним загрозам

Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві

Індустріальне суспільство: основні ознаки, властивості, структури та функції. Специфіка управління індустріальним суспільством. Зародження постіндустріального суспільства: зміна соціальної структури та засад функціонування. Теорії інформаційного суспільства. Концепція «віртуального суспільства». Кібернетичний простір і віртуальна реальність. Кібернетична злочинність та кібернетична безпека в сучасному суспільстві.

Становлення соціології безпеки

Соціологія безпеки як галузь наукового знання. Доповідь В. Гейзенана на I Міжнародному конгресі «Наука безпеки» (1990 р.). Концептуальні засади науки безпеки. Ідея створення світової системи безпеки (К. Бут). Формування дослідницького поля соціології безпеки. Соціологія безпеки як галузь науки (В. Кузнєцов). Систематизація теоретичних уявлень про розвиток наукових знань про безпеку. Запобігання злочинності як окрема сфера суспільних відносин. Криміногенні ситуації. Криміногенні фактори. Запобігання злочинів як особливий вид соціального управління. Зміст профілактики злочинності. Завдання профілактики злочинів. Принципи профілактики злочинності.

Вимірювання кримінальних загроз – передумова забезпечення безпеки міста

Управління безпекою міського середовища. Фактори ризику та здатність протистояти їм. Процес оцінки управління безпекою. Планування управління безпекою. Методи збору даних з управління безпекою. Вироблення рекомендацій щодо управління безпекою. Стратегія та політика управління безпекою.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з.ф.
1	2	3	4
1	Вступ до курсу «Безпека від кримінальних загроз»	2	2
	Кримінал, бізнес і держава в пострадянській Україні	2	
2	Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам	2	
	Право як засіб протидії кримінальним загрозам	2	
	Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам	2	
3	Кримінальні загрози в економічній сфері	2	2
	Кримінальні загрози в політичній сфері	2	
	Кримінальні загрози в соціальній та соціокультурній сфері життя суспільства	2	
4	Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві	2	
	Становлення соціології безпеки	2	
Разом		20	4

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 2. Теоретичні уявлення про соціогенез і криміногенез План 1. Біблійна версія генези соціуму і криміналу. 2. Еволюційна теорія генези соціуму і криміналу. 3. Концепція природженого злочинця Ч. Ломброзо. 4. Матеріалістична версія прабатьківського гріха (З. Фрейд). 5. Уявлення Ф. Ніцше про злочин. 6. Анти-теорія людини (маркіз де Сад). 7. Марксистське трактування криміногенезу. 8. Погляди Л. Гумпловича на злочин як соціальне явище. 9. Соціогенез і криміногенез у поглядах М. Ковалевського і П. Сорокіна. 10. Погляди Е. Дюркгейма на злочинність.	2	2	<i>тижні по знаменнику</i>
2	Тема 6. Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам План 1. Зміст поняття «держава». 2. Основні ознаки держави. 3. Основні функції держави. 4. Роль держави у впорядкуванні життя суспільства. 5. Соціальна сутність держави. 6. Основні теорії походження держави. 7. Здатність криміналу впливати на державну владу. 8. Здатність державної влади протистояти криміналу. 9. Державна влада і кримінальний світ: моделі взаємовідносин. 10. Здатність держави підпорядковувати кримінальні елементи.	2		<i>тижні по знаменнику</i>
	Тема 8. Кримінальні загрози в економічній сфері План 1. Зміст поняття «економіка». 2. Типи соціально-економічних систем.	2		<i>тижні по знаменнику</i>

	3. Ринкова економіка. 4. Одержавлена економіка. 5. Змішана економіка. 6. Шляхи розвитку суспільства в сучасному світі. 7. Економіка як об'єкт і засіб впливу кримінальних елементів. 8. Основні види кримінальних загроз в економічній сфері. 9. Зв'язки бізнесу і криміналу. 10. Загрози в економічній сфері (рекет, рейдерство, тіньова економіка).			
4	Тема 5. Вимірювання кримінальних загроз – передумова забезпечення безпеки міста План 1. Управління безпекою міського середовища. 2. Фактори ризику міського середовища та здатність протистояти їм. 3. Процес оцінки управління безпекою міського середовища. 4. Планування управління безпекою міського середовища. 5. Методи збору даних з управління безпекою міського середовища. 6. Рекомендації щодо управління безпекою міського середовища. 7. Стратегія та політика управління безпекою міського середовища.	2	2	<i>тижні по знаменнику</i>
Разом		10	4	

5. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Опрацюйте «Розділ 8. Девіантна поведінка і злочинність» у книзі Е. Гіденса «Соціологія» (http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-173.html), зробіть конспект основних положень.	10	10
	Підготувати теми змістового модуля 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження безпеки від кримінальних загроз»	7	12
2	Опрацюйте «Розділ 4. Математичні методи визначення граничних значень індикаторів національної безпеки» у книзі А.Б. Качинського «Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень» (https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2013-11/Kachunckuy_mon-e08dc.pdf), зробіть конспект основних положень.	10	10
	Підготувати теми змістового модуля 2 «Механізми протидії кримінальним загрозам»	7	12
3	Опрацюйте статтю: Бандурка О. М., Литвинов О.М. Система протидії злочинності: поняття та сутність (Вісник Кримінологічної асоціації України. 2015. № 2. С. 168-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkauk_2015_2_17), зробіть конспект основних положень.	10	10
	Підготувати теми змістового модуля 3 «Види кримінальних загроз у житті суспільства»	7	10
4	Опрацюйте статтю: Аркуша Л. І., Степанов Є. М. Соціальні чинники злочинності в Україні та роль мовного простору у викритті деяких її проявів (Мова. 2021. № 35. С. 16–24. URL: http://mova.onu.edu.ua/article/view/237791/238459), зробіть конспект основних положень.	10	10
	Підготувати теми змістового модуля 4 «Стан безпеки – критерій протидії кримінальним загрозам»	7	12
Разом		68	86

6. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Опитування	Семінар №1	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний	5

			характер відбиття змісту – 1-2 бали	
	Опитування	Семінар №2	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Вплив криміналу на життя українського суспільства» (обсягом 2-3 сторінки).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3	-	-	15
2	Опитування	Семінар №3	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12730	За виконання поточного тесту студент може отримати до 5 балів .	5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота)	Тема есе «Освіта і виховання як засоби протидії кримінальним загрозам» (обсягом 2-3 сторінки).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3	-	-	15
3	Опитування	Семінар №4	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали .	5

			Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12730	За виконання поточного тесту студент може отримати до 5 балів .	5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота)	Тема есе «Людина перед викликом кримінальних загроз в українському суспільстві» (обсягом 2-3 сторінки).	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3	-	-	15
4	Опитування	Семінар №5	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали .	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12730	За виконання поточного тесту студент може отримати до 5 балів .	5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота)	Тема есе «Шляхи посилення безпеки населення міста від кримінальних загроз» (обсягом 2-3 сторінки)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3	-	-	15
Усього за змістові модулі	12			60

7. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
-------	------------------------------	--	---------------------	--------------

	заходів			
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета екзамену	Питання підготовки: 1. Актуальність соціально-кримінологічних досліджень. 2. Кризовий стан суспільства і соціальні хвороби. 3. Об'єкт і предмет соціально-кримінологічних досліджень. 4. Методологічний інструментарій дослідження кримінального світу. 5. Зміст трансформації пострадянського українського суспільства. 6. Роль бізнесу в процесах трансформації українського суспільства. 7. Роль криміналу в трансформації українського суспільства. 8. Джерела дослідження кримінального світу в пострадянській Україні. 9. Зміни в соціальному управлінні пострадянської України. 10. Біблійна версія соціогенезу і криміногенезу. 11. Природничо-науковий погляд на соціогенез і криміногенез. 12. Матеріалістична версія соціогенезу і криміногенезу. 13. Метафізичні версії соціогенезу і криміногенезу. 14. Соціологічні версії соціогенезу та криміногенезу. 15. Мораль і право як засоби протидії кримінальним загрозам. 16. Мораль як засіб протидії кримінальним загрозам. 17. Право як засіб протидії кримінальним загрозам. 18. Вплив криміналу на соціальний порядок. 19. Державна влада як засіб протидії кримінальним загрозам. 20. Здатність криміналу впливати на державну владу. 21. Освіта і виховання як засоби протидії криміналізації соціуму. 22. Кримінал і трансформація соціоісторичного організму України. 23. Кримінальні загрози в економічній сфері. 24. Шляхи розвитку суспільства в сучасному світі. 25. Зв'язки бізнесу і криміналу. 26. Загрози в економічній сфері: рекет і рейдерство. 27. Тіньова економіка – джерело і наслідок криміналізації суспільства. 28. Роль державної влади у функціонуванні соціального порядку.	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 2 питання. 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття	10

		29. Кримінал і влада. 30. Криміналізації органів державної влади та правоохоронних органів. 31. Загрози суспільній, національній та державній безпеці. 32. Права людини як об'єкт кримінальних посягань. 33. Механізми забезпечення прав людини. 34. Соціальна політика як засіб протидії криміналізації суспільства. 35. Соціальне відчуження як фактор криміналізації суспільства. 36. Соціальний паразитизм як підґрунтя криміналізації суспільства. 37. Соціальний розвиток та соціальна деградація в контексті криміналізації. 38. Соціальні та гуманітарні технології маніпулювання свідомістю. 39. Зміна характеру кримінальних загроз в інформаційному суспільстві. 40. Кримінал в індустріальному суспільстві. 41. Специфіка управління індустріальним суспільством. 42. Постіндустріальне суспільство: засади функціонування. 43. Теорії інформаційного суспільства. 44. Концепція «віртуального суспільства». 45. Кібернетична безпека в сучасному суспільстві. 46. Запобігання злочинності як окрема сфера суспільних відносин. 47. Запобігання злочинів як особливий вид соціального управління. 48. Профілактика злочинності. 49. Управління безпекою міського середовища. 50. Методи збору даних з управління безпекою.		
	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12730	За виконання підсумкового тесту студент може отримати до 10 балів .	10
	Практичне завдання – індивідуальна робота студента, що передбачає розробку програми	Теми для розробки студентами програми соціологічного дослідження: 1. Стан безпеки населення міста від кримінальних загроз. 2. Стан безпеки правоохоронного органу від кримінальних загроз.	Критеріями оцінювання є наявність визначених складових у розробленій програмі соціологічного дослідження: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище	20

	соціологічного дослідження з проблем безпеки від кримінальних загроз. Розробка має бути до початку екзамєну представлена у вигляді презентації обсягом 12-15 файлів. Студент повинен публічно захистити свій проект конкретного соціологічного дослідження перед студентами групи і викладачем. Зміст презентації включає: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) список джерел, що були використані при підготовці заняття.	3. Стан безпеки навчального закладу від кримінальних загроз. 4. Стан безпеки медичної установи від кримінальних загроз. 5. Стан безпеки журналістів від кримінальних загроз. 6. Стан безпеки державних службовців безпеки населення міста від кримінальних загроз. 8. Стан безпеки державної влади від кримінальних загроз. 9. Стан безпеки регіону від кримінальних загроз. 10. Стан безпеки студентської молоді від кримінальних загроз. Обсяг роботи – 10-12 сторінок.	та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) розробка заняття ґрунтується на сучасній літературі – 18-20 балів Повна або часткова відсутність одного з названих критеріїв – 15-17 балів. Повна або часткова відсутність двох із названих критеріїв – 12-14 балів. Повна або часткова відсутність трьох із названих критеріїв – 9-11 балів. Повна або часткова відсутність чотирьох із названих критеріїв – 5-8 балів. Повна або часткова відсутність п'ятих із названих критеріїв – 1-4 бали.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика : інституціональна теорія криміналізації суспільства : монографія. Одеса : Юридична література, 2009. 616 с.
2. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія. Київ : НІСД, 2013. 104 с.
3. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. Київ : Національна академія управління, 2010. 496 с.
4. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри; за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.
5. Рущенко І. П. Соціологія злочинності : монографія. Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. 370 с.

Додаткова

1. Аркуша Л. І., Степанов Є. М. Соціальні чинники злочинності в Україні та роль мовного простору у викритті деяких її проявів. Мова. 2021. № 35. С. 16–24. URL: <http://mova.onu.edu.ua/article/view/237791/238459>
2. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. Київ : УБС НБУ, 2014. Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.
3. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2-х т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 2 : Безпека фінансових інститутів. 716 с.
4. Гіденс Е. Соціологія / пер. с англ. Київ: Основи, 1999. 726 с.
5. Горбулін В. Система оцінок зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз національній безпеці України / В. Горбулін, С. Пирожков та ін. Київ : ДП НВЦ Євроатлантикінформ, 2005. Вип. 16. С. 91.
6. Дрьомін В. М. Інституціоналізм як кримінологічна теорія і метод дослідження злочинності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1(7). С.112-16.
7. Золотарева Ю.И. Маргинализация общества как фактор его криминализации. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : Зб. наук. пр. Харків, 2004. С. 307–309.
8. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. Київ : Національна академія управління, 2010. 496 с.
9. П'ясецька-Устич С.В. Феномен корупції в Україні (політико-економічний аналіз). Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Випуск 14. С. 20-25.
10. Соціальна безпека: теорія та українська практика: Монографія. За ред. І. Ф. Гнибіденка, А. М. Колота, В. В. Рогового. Київ: КНЕУ, 2006. 292 с.
11. Prokofieva-Yanchylenko D. Methods for Assessing Threats to Criminological Security. Proceedings of the International Conference on Economics, Law and Education Research (ELER 2021). Advances in Economics, Business and Management Research, volume 170. Published by Atlantis Press B.V, p. 135-140. URL: <file:///C:/Users/vskvo/OneDrive/!Downloads/125954403.pdf>
12. Theoretical Criminology. Third Edition. George B. Vold and Thomas J. Bernard. – New York – Oxford: Oxford University Press, 1986. 374 p.

10. Інформаційні ресурси

1. Бандурка О. М. Боротьба зі злочинністю в аспекті її організації / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 9-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_3
2. Бандурка О. М. Поняття та сутність механізму протидії злочинності / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 7-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_3
3. Бандурка О. М. Система протидії злочинності: поняття та сутність / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 168-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_17
4. Гіденс Е. Соціологія / пер. с англ. Київ: Основи, 1999. 726 с. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-173.html>
5. Гладкова Є. О. Функціональний зміст прогнозування у сфері протидії злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 178-186. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_18
6. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. Кн. 3 : Практична кримінологія. Київ : Ін Юре, 2008. 320 с.
7. Колодяжний М. Г. Кримінологічний аналіз японської моделі запобігання злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 20-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_4
8. Кузин С. Донецкая мафия. Издательский дом «Полиграфкнига», 2006. URL: https://royallib.com/book/kuzin_serгей/donetskaya_ma
9. Ланцедова Ю. О. Вплив новітніх доктрин юриспруденції на розвиток антикримінальної галузі права, криміналістики та інших наук антикримінальної спрямованості. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 262-274. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_25
10. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 224-236. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_20
11. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності (закінчення статті). *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 2. С. 196-209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_2_20
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року Про Стратегію національної безпеки України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
13. Фіалка М. І. До проблеми визначення змісту терміна «кримінологічна характеристика злочинності». *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 237-246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_21
14. Шаблистий В. В. Суспільна небезпека (небезпечність) у кримінальному праві в епоху постмодерну. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 3. С. 112-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_12
15. Юртаєва К. В. Актуальні проблеми кримінально-правової протидії тероризму в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. № 1. С. 200-211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_1_18
16. Ярмиш Н. О. Поняття громадської безпеки. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2015. №3. С. 236-243. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkawk_2015_3_23

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Можливе визнання результатів неформальної освіти згідно Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти від 2025 року. Механізм визнання описано у Положенні:

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_zapor_z_kogo_nats_onal_nogo_un_vrsitetu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformal_noyi_ta_abo_nformal_noyi_osv_ti.pdf.

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу vskvorets@cisr.zp.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишіть повідомлення у Viber.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою:
https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ](#): <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYN6GpVZ>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.